

ИЗ ЗБИРКЕ ПРИМЕЊЕНИХ УМЕТНОСТИ ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ

КАТАЛОГ НАКИТА

(XIII — XV век)

Збирка накита настала је 1967. године откупом колекције српског средњовековног накита од С. Симоновића.

Временом, збирка се појединачним откупима увећавала и проширила, тако да данас обухвата предмете из периода од XIII до XVII века.

1. НАУШНИЦЕ (пар).

Историјски музеј Србије, инв. бр. 2787. Случајан налаз код Рама. Сребро, ливено, гранулација. Висина: 5 cm; пречник: 4,3 cm. XIII—XIV век.

Таб. I, сл. 1.

Тип наушнице са три јагоде, од којих сада недостају по две бочне. Јагода је низом гранула подељена на осам поља у којима се налази по једно пирамидално испупчење које се завршава са три или четири грануле.

Литература: 1. Јован Ковачевић, *Наушнице са јагодама*, Музеји 2. Београд, 1949.

2. Мирјана Ђоровић-Љубинковић, *Наушнице токајског типа*, Рад војвођанских музеја 3, Нови Сад, 1954.

2. НАУШНИЦЕ (пар).

Историјски музеј Србије, инв. бр. 107 (А и В). Непознато налазиште у Србији. Сребро, ливено, филигран, гранулација. Висина: 6,5 cm (А) и 6 cm (В); пречник 6 cm. XIV век.

Таб. I, сл. 2.

Тип наушница са три јагоде, сада недостаје по једна на обема. Средња јагода је елипсоидног облика, састављена од две купе спојене прстеном од шест филигранских жица. Лево и десно дуж прстена су крупне грануле, као и на крајевима јагода. Површина бочне јагоде прекривена је ситним испупчењима добијеним искуцавањем у циљу имитирања гранула.

Литература: 1. Каталог изложбе *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј, Београд, 1969, кат. бр. 204.

2. Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969.

3. Мирјана Ђоровић-Љубинковић, *Наушнице токајског типа*, Рад војвођанских музеја 3, Нови Сад, 1954.

4. Јован Ковачевић, *Наушнице са јагодама*, Музеји 2, Београд, 1949.

Излагано: Изложба *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј у Београду 1969, Рим, Венеција и Берлин 1970.

3. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 309. Непознато налазиште у Србији. Сребро, ливено, урезивање. Висина: 2,8 cm; ширина: 2,2 cm. Почетак XIV века.

Таб. I, сл. 3.

На глави прстена урезан крин Врат је украшен орнаментом у виду двочланог преплета. На масивној карици при дну је розета са накнадно урезаним зракастим орнаментом.

Литература: 1. Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969, Таб. 42.

2. Каталог изложбе *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј, Београд, 1969.

Издавано: Изложба *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј у Београду 1969, Рим, Венеција и Берлин 1970.

4. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 310. Непознато налазиште у Србији. Сребро, ливено, урезивање. Висина: 2,2 cm; ширина: 2 cm. Прва половина XIV века.

Таб. I, сл. 4.

На глави прстена двоглави орао са иницијалима „Г“ са леве и „Б“ са десне стране. На врату прстена је геометријски орнамент, а на крајевима карике стилизовани листови. На средини карике је розета чији је орнамент излизан.

Литература: 1. Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969, Таб. 54.

2. Каталог изложбе *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј, Београд, 1969, кат. бр. 261.

Издавано: Изложба *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј у Београду 1969, Рим, Венеција и Берлин 1970.

5. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 2615. Непознато налазиште у Србији. Сребро, ливено, урезивање. Висина: 2,8 cm; ширина: 2,2 cm. Средина XIV века.

Таб. I, сл. 5.

Глава прстена је елипсоидног облика без украса. Врат је орнаментисан једночланом преплетом и косим паралелним урезима. Масивна карика при врху има стилизовани флорални орнамент, а при дну розету.

6. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 2616. Непознато налазиште у Србији. Сребро, ливено, урезивање. Висина: 2,7 cm; ширина: 2,3 cm. Крај XIV века.

Таб. II, сл. 6.

На глави прстена урезан крин, а на врату орнамент у виду укошених удвојених уреза. При крајевима карике налази се мотив затвореног крина.

Издавано: Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

7. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 2786. Непознато налазиште у Србији. Сребро, ливено, урезивање. Висина: 2,8 cm; ширина: 2,3 cm. Крај XIV века.

Таб. II, сл. 7.

На глави прстена урезана је представа животиње са телом птице и главом лава. Широка масивна карика при крајевима украшена је мотивом затвореног крина са остацима зелене пасте.

Излагано: Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

8. ПРСТЕН

Историјски музеј Србије, инв. бр. 2904. Непознато налазиште у Србији. Сребро, ливење, урезивање. Висина: 3 cm; ширина: 2,4 cm. Крај XIV века.

Таб. II, сл. 8.

На глави прстена урезана је представа коња. Карика при крајевима украшена је орнаментом у виду гранчица.

Излагано: Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

9. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 311. Случајан налаз на Косову. Сребро, ливено, урезивање. Висина: 2,7 cm; ширина: 2,2 cm. Крај XIV века.

Таб. II, сл. 9.

На октогоналној глави прстена урезана је представа лава са подигнутом предњом шапом. Карика је при крајевима украшена мотивом затвореног крина.

Литература: 1. Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969, Таб. 140.

2. Каталог изложбе *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј, Београд, 1969, кат. бр. 279.

Излагано: Изложба *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј у Београду 1969, Рим, Венеција и Берлин 1970.

Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

10. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 312. Непознато налазиште у Србији. Сребро, ливено, урезивање. Висина: 3,2 cm; ширина: 2,4 cm. Крај XIV — почетак XV века.

Таб. II, сл. 10.

На глави прстена је фигура лава. У удубљењима недостаје паста. На каричи се налазе пет брадавичастих испупчења равномерно распоређених.

Излагано: Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

11. ВЕНАЦ (ДИЈАДЕМА).

Историјски музеј Србије, инв. бр. 2458. Случајан налаз оставе између Деспотовца и Петровца на Млави. Сребрни лим, позлата, пресовање. Висина: 5,3 cm; ширина 3,7 cm. Крај XIV — почетак XV века.

Таб. III, сл. 11.

Венац се састоји од шест плочица, од којих су две фрагментоване. У горњем делу плочице су завршене у облику готског лука. У средини је тордирани стубић који се на врху завршава стилизованим крином. Лево и десно од стубића налази се по једна птица кљуновима окренуте према стубићу. На угловима плочица налазе се рупице за пришивање.

Литература: 1. Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969, сл. 122.

2. Каталог изложбе *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј, Београд, 1969, кат. бр. 289.

Изагано: Изложба *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј у Београду 1969, Рим, Венеција и Берлин 1970.

Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

12. ВЕНАЦ (ДИЈАДЕМА).

Историјски музеј Србије, инв. бр. 2457. Случајан налаз оставе између Деспотовца и Петровца на Млави. Сребрни лим, пресовање. Висина: 6,1 cm; ширина: 4,4 cm. Крај XIV — почетак XV века.

Таб. III, сл. 12.

Венац се састоји од пет целих и једне фрагментоване плочице правоугаоног облика, у горњем делу лучно завршене. На доњем делу плочице налази се фантастична животиња — крило, глава и ноге птице а тело животиње. У горњем делу плочице налази се орнамент у виду обрнутог стилизованог крина.

Литература: 1. Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969, сл. 123.

2. Каталог изложбе *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј, Београд, 1969, кат. бр. 288.

Изагано: Изложба *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј у Београду 1969, Рим, Венеција и Берлин 1970.

Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

13. АПЛИКАЦИЈЕ ЗА ОДЕЋУ.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 2459. Случајан налаз оставе између Деспотовца и Петровца на Млави. Сребрни лим, позлата, пресовање. Димензије: 2,4 × 2,4 cm (квадрати) и 2 × 1,7 cm (троуглови). Крај XIV — почетак XV века.

Таб. III, сл. 13.

Апликације се састоје од 14 квадратних и 5 троугластих плочица украшених купастим испупчењима. Квадратне плочице имају по три купце у три реда, а троугласте једну већу у средини и по једну мању у угловима.

Литература: 1. Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969, сл. 122 и 123.

2. Каталог изложбе *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј, Београд, 1969, кат. бр. 293.

Изагано: Изложба *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј у Београду 1969, Рим, Венеција и Берлин 1970.

Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

14. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 308. Случајан налаз у Пећи. Сребро, ливено, урезивање, трагови позлате. Висина: 2,2 cm; ширина: 2,3 cm. Прва половина XV века.

Таб. III, сл. 14.

На елипсоидној глави прстена урезана су два конфронтрана ждрала. Крајеви карике украшени су мотивом стилизованог флоралног орнамента. На глави и врату прстена има трагова позлате.

Литература: Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969, Таб. 53.

15. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 313. Случајан налаз у околини Новог Брда. Сребро, ливено, урезивање. Висина: 3 cm; ширина: 2,2 cm. Почетак XV века.

Таб. III, сл. 15.

На глави прстена урезана је представа птице раширених крила. Широка карика украшена је орнаментом у виду урезаних линија.

Литература: 1. Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969, Таб. 118, сл. 98 и 99.

2. Каталог изложбе *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј, Београд, 1969, кат. бр. 281.

Излагано: Изложба *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј у Београду 1969, Рим, Венеција и Берлин 1970.

Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

16. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 307. Случајан налаз у околини Крушевца. Сребро, ливено, урезивање. Висина: 2,6 cm; ширина: 2,2 cm. Средина XV века.

Таб. IV, сл. 16.

На глави прстена урезан је грб Бурђа Бранковића са четворолисном детелином изнад њега. При крајевима карике налази се по једно брадавичасто испупчење.

Литература: Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969, Таб. 133.

Излагано: Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

17. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 317. Непознато налазиште у Србији. Злато, ковање, урезивање. Висина: 1,9 cm; ширина: 2 cm. XV век.

Таб. IV, сл. 17.

На глави прстена, у средини, урезана је представа лава, а око њега натпис: +ГН ПОМЛОУН МЕ ГРЪШНАГОП. На местима где се карика и глава прстена спајају, на једној страни је урезана фантастична животиња, а на другој флорални орнамент. Дуж карике прстена тече натпис власника, сада нечитак услед излизаности.

Литература: 1. Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969, Таб. 135.

2. Каталог изложбе *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј, Београд, 1969, кат. бр. 251.

Излагано: Изложба *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј у Београду 1969, Рим, Венеција и Берлин 1970.

Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

18. МИЊБУШЕ (пар).

Историјски музеј Србије, инв. бр. 327. Непознато налазиште у Србији. Злато, бисер, стаклена паста, искуцавање. Висина: 3,5 cm; ширина: 2,5 cm. XV век.

Таб. IV, сл. 18.

Средњи део мињбуше је у облику стилизованог цвета од златног лима са стакленом пастом боје рубина у средини. На доњем делу мињбуше зракасто се шире седам привесака са по два нанизана ситна бисера, раздвојена златним прстеновима.

Сваки привесак завршава се крупнијим бисерима. Алка минђуше од танке златне жице причвршћена је за горњи део минђуше шарниром.

Литература: 1. Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969.

2. Каталог изложбе *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј, Београд, 1969, кат. бр. 232.

Излагано: Изложба *Средњовековна уметност у Србији*, Народни музеј у Београду 1969, Рим, Венеција и Берлин 1970.

Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

19. ПРСТЕН.

Историјски музеј Србије, инв. бр. 2617. Непознато налазиште у Србији. Сребро, ливено, урезивање. Висина: 2,7 cm; ширина: 2,3 cm. XV век.

Таб. IV, сл. 19.

Глава прстена је срцоликог облика, украшена урезаним геометријским орнаментом. Масивна карика украшена је геометријско-флоралним мотивом а на средини има розету са украсом од три линије које се секу.

Литература: Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969.

Излагано: Изложба *Људи и дела Моравске Србије*, Народни музеј у Крушевцу, 1971.

20. ПРСТЕН.

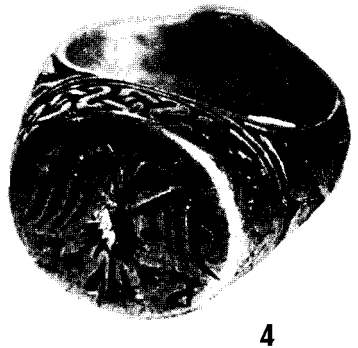
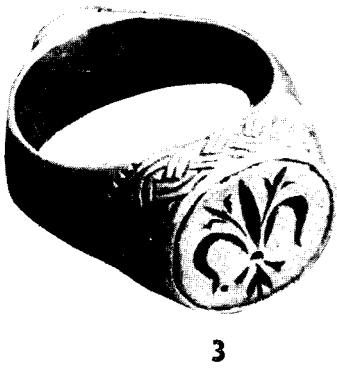
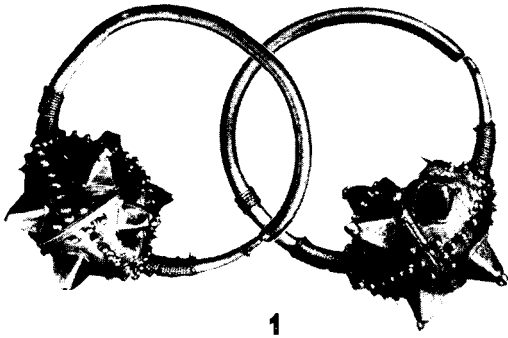
Историјски музеј Србије, инв. бр. 2620. Непознато налазиште у Србији. Сребро, ливено, урезивање. Висина: 3 cm; ширина: 2,4 cm. XV век.

Таб. IV, сл. 20.

Глава прстена је у облику шестолиста, украшена геометријским орнаментом. Масивна карика на крајевима има по једно испупчење, са горње и доње стране украшено урезаним паралелним цртицама.

Литература: Бојана Радојковић, *Накит код Срба*, Београд, 1969.

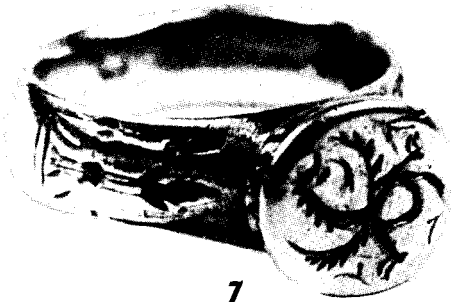
ТАБЛА I

ТАБЛА II

6

7

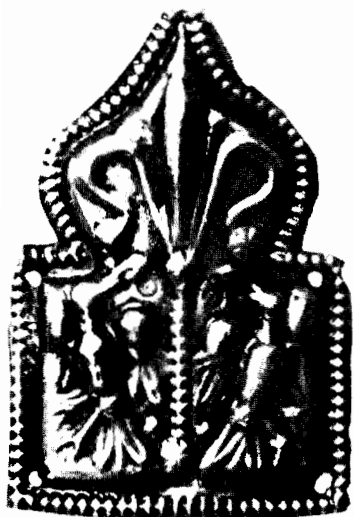
8

9

10

11

14

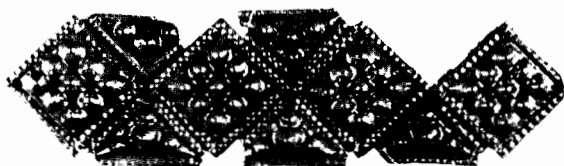

15

12

13

ТАБЛА IV

